

En studie av pluralistiska elements effekter i proportionella valsysteem

Abstract

Uppsatsens syfte är att undersöka om pluralistiska element i proportionella valsystem resulterar i ett färre antal effektiva partier i parlamentet, jämfört med stater som har rent proportionella valsystem. Detta undersöks genom att jämföra två stater, Tyskland och Nya Zeeland som använder valsystem med pluralistiska komponenter med stater som har proportionella valsystem och som samtidigt delar många av de komponenter som Tyskland och Nya Zeeland har. Komponenterna som i huvudsak granskats är konfliktlinjer, spärrar och mandatfördelningsmetod.

Uppsatsens resultat blir att det går att konstatera att ett visst samband finns såtillvida att MMPR-stater har ett lägre antal effektiva partier i parlamentet. Dock är sambandet inte entydigt och vidare forskning behövs för att bringa ytterligare klarhet i forskningsproblemet.

Nyckelord: Valsystem, MMPR, list-PR.

Antal ord: 7 606

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Inledning.....	1
1.2	Syfte och frågeställning.....	2
1.3	Upplägget	2
1.4	Avgränsningar	2
2	Tidigare forskning och teori	4
2.1	Nya partier.....	4
2.1.1	Institutionella perspektivet	4
2.1.2	Strukturella perspektivet	4
2.1.3	Organisatoriska perspektivet.....	5
2.1.4	Sammanfattning	5
2.2	Teorier om MMPRs effekter på partisystemet.....	5
2.2.1	Controlled Comparison – Kontrollerad jämförelse.....	5
2.2.2	Contamination - Påverkan.....	6
3	Definition av begrepp	7
3.1	Valsystem - teori	7
3.1.1	Majoritetsvals system - SMP	7
3.1.2	Proportionella vals system (PR)	7
3.1.3	Blandade vals system MMPR och MMM	10
3.2	Mätetal.....	11
3.3	Spärrar	12
3.4	Konfliktlinjer.....	13
4	Urval och urvalskriterier	15
4.1	Val av MMPR- respektive list-PR-stater	15
5	Material och data	17
5.1	Insamling av data	17
5.2	Data per stat.....	17
5.2.1	Tyskland	18
5.2.2	Nya Zeeland	18
5.2.3	Belgien	19
5.2.4	Island	20

5.2.5	Sverige.....	21
5.2.6	Norge.....	22
5.3	Övriga sammanställningar.....	23
6	Analys.....	25
6.1	Konfliktlinjer.....	25
6.2	Spärrar.....	26
6.3	Platsfördelningsmetod.....	27
6.4	Sammanfattning.....	27
7	Slutsatser.....	29
8	Litteratur- och referenslista.....	30

1 Introduktion

1.1 Inledning

I grunden finns två olika valsystem, majoritetsvalsystem, 'Single Member Plurality' (SMP) eller proportionella valsystem, 'Proportional Representation' (PR). En mix av de två systemen kallas 'Mixed Member' (MM).

Duvergers lag hävdar att valsystem med enmansvalkretsar (SMP) resulterar i ett tvåpartisystem. Även om hypotesen långt ifrån uppfyller kriterierna för vetenskaplig lag så ligger det fortfarande någonting i detta påstående. De faktiska exemplen på regelrätta tvåpartisystem är sällsynta även bland de stater som använder sig av enmansvalkretsar. Enmansvalkretssystem tenderar att resultera i ett färre antal partier jämfört med proportionella val. Detta fenomen förklaras vanligtvis med att småpartier tenderar att bli marginaliserade eftersom väljarna väljer det större alternativet för att inte kasta bort sin röst. På samma sätt så menar Duverger att ett proportionellt valsystem (PR) med flermansvalkretsar ger fler partier. (Shugart, s 1 - 2, 2017).

Samma fenomen, dvs att valsystemet tenderar att generera tvåpartisystem går att observera i stater som tillämpar MM-valsystemen. Det finns två varianter av MM, 'Mixed Member Majoritarian system' (MMM) och 'Mixed Member Proportional Representation' (MMPR). Exempel på MMM är Japan och Syd Korea. Fenomenet med ett färre antal partier är relativt lättförklarade även i dessa regioner eftersom det inte finns några instrument i valsystemet för att åstadkomma en strikt proportionell utjämning. (Lijphart, s 150 - 151, 2012).

Det intressanta kommer av att ett liknande mönster med att generera ett färre antal effektiva partier i parlamentet förekommer även i stater som har MM-valsystemet MMPR, dvs stater som kombinerar ett pluralitetsval och ett listval. Här finns dock till skillnad från MMM-systemet verktyg för att garantera en generell proportionalitet, ändå kan detta utfall observeras. Det finns endast två tydliga exempel på stater med MMPR som valsystem, dessa är Tyskland och Nya Zeeland. (Ibid, s 13).

De rena PR-systemen genererar i sig en ren proportionalitet, dock finns det andra egenheter i dessa system som inte ger en ren och full proportionalitet. Det finns två typer av PR-system, det rena list PR-systemet och en variant på PR-system som inte är så vanligt förekommande, 'Single Transferrable Vote' (STV). STV har jag avgränsat mig från då dess utformning gör att den inte är jämförbar. Exempelvis så kan en röst flyttas till annan kandidat och parti om den inte ger mandat vid

förstahandsvalet. Mitt val blir således att jämföra MMPR-stater med list-PR-stater. (Danielsson, s. 17 – 18, 2007)

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet är att bringa klarhet i hur olika mekanismer i ett valsystem som MMPR påverkar partisystemet.

Min övergripande problemformulering lyder således: Har MMPR någon påverkan på partisystemet?

Jag har kunnat konstatera att stater med MMPR har ett färre antal partier i sina parlament än stater med list-PR. Jag vill därför undersöka detta samband med hjälp av fallstudier där jag undersöker stater med MMPR kontra stater med list-PR.

1.3 Upplägget

Den studie som jag kommer att göra är en jämförande fallstudie utifrån stater med valsystemen MMPR och list-PR. Jag kommer att jämföra ett antal stater utifrån specifika parametrar inom respektive valsystem och partisystem. Staterna som jag jämför skall ha valsystem med liknande kännetecken såsom till exempel spärrar och platsfördelningsmetod av mandat, för att på så sätt kunna isolera valsystemets påverkan. Staterna skall också vara stabila demokratier.

Parametern partisystem skall förstås som det effektiva antalet partier representerade i landets högsta lagstiftande församling.

Det förväntade svaret är att de stater med valsystem som är klassificerade som MMPR har ett färre antal effektiva partier i sitt parlament än de stater med valsystem som är klassificerade som list PR.

Varför det är på detta sätt? Min hypotes är att väljare läger störst fokus på den första rösten, den lokala rösten i MMPR-system, vilket då ger en koncentration på färre partier.

1.4 Avgränsningar

Följande avgränsningar har gjorts.

- Undersökningen görs utifrån stater med valsystemet MMPR.

- Tidsperspektivet som kommer att undersökas blir utifrån de valde MMPR-staterna.
- Endast västländer, eller så kallade moderna demokratier har kunnat komma ifråga i urvalet till valet av stater som har valsystemet list-PR, detta eftersom de båda MMPR-staterna i uppsatsen använder valsystemet list-PR, således avgränsar jag mig från stater med valsystemet STV.
- Någon hänsyn tas ej till valdeltagandet, trots att det kan variera kraftigt.
- Jag kommer ej att titta på faktorer som den specifika valkretsindelningen i de olika list-PR-staterna, eftersom det skulle bli en alldeles för komplicerad uppgift givet de ramar som ges för uppsatsen.
- Jag grundar undersökningen på tillgänglig information. Några egna simuleringar kommer ej att göras.

2 Tidigare forskning och teori

Frågan som är intressant är huruvida om valsystemet avgör hur många partier som finns i en vald församling. Forskningen tittar främst på perspektivet om nya partiers uppkomst, samt forskning kring MM-systemen.

2.1 Nya partier

Definitionen av nya partier kan ses utifrån fyra olika scenarios.

- 1) Sammanslagning av ett eller flera partier.
- 2) Valallians mellan två eller flera äldre partier.
- 3) Ett resultat av äldre partiers splittring.
- 4) Helt nya partier som uppstår utan bistånd från etablerade partier.

I detta kapitel kommer jag inte att titta på alternativ 1 - 3 utan fokuserar på alternativ 4, helt nya partier. Forskningen avseende nya partier har fokuserat på tre huvudperspektiv institutionellt-, strukturellt- och organisatoriskt perspektiv. (Erlingsson, s 156, 2005).

2.1.1 Institutionella perspektivet

Duvergers klassiska hypotes säger att majoritetsval i enmansvalkretsar ger ett tvåpartisystem medan valsystem med proportionalitetsprinciper och har stora valkretsar främjar flerpartisystem.

Ju mindre proportionellt ett valsystem är desto mer missgynnas småpartierna. Detta är den mekaniska effekten. Det finns också en psykologisk effekt, som går ut på att väljarna inte röstar på mindre partier för att det finns en risk att rösten blir bortkastad eftersom rösten inte kommer att bidra till något mandat.

Sannolikheten är naturligt högre att nya partier kommer att skapas i proportionella system med stora valkretsar eftersom det är här som mindre partier har lättare att komma in i parlamentet. (Ibid, s. 157 - 159).

2.1.2 Strukturella perspektivet

Det strukturella perspektivet framfördes främst av Ronald Ingleharts. Hans tes bygger på att det sker strukturella förändringar i samhället såsom det till exempel skedde under efterkrigstiden i Europa då medborgarnas värderingar förändrades på

grund av en förbättrad välfärd. Det skedde en stor inflyttning till städerna, utbildningsnivån ökade, nya yrken uppstod och intresset för andra frågor än de rent materiella ökade. De så kallade postmateriella frågorna och värderingarna förklarade uppkomsten av nya partier men forskningen ger inte stöd för dessa teorier även om de i sig kan vara sanna. (Ibid, s. 157 - 159).

2.1.3 Organisatoriska perspektivet

Tesen för det organisatoriska perspektivet är att när nya frågor dyker upp i samhället så hinner inte de etablerade partierna med att anpassa sig till de nya frågorna, utan nya partier skapas även om det borde vara en komplicerad process att skapa och etablera ett nytt parti. Det är alltså de etablerade partiernas tröghet, oförmåga och misslyckande som förklarar uppkomsten av nya partier enligt det organisatoriska perspektivet. (Ibid, s. 161 - 162).

2.1.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis så finns det således tre perspektiv

- Det institutionella perspektivet som grundar sig på att olika vals-system kan bidra till att skapa nya partier.
 - Det strukturella perspektivet som säger att partier bildas när nya konfliktlinjer uppstår i samhället.
 - Det organisatoriska perspektivet som påvisar att det är de etablerade partiernas oförmåga som ger upphov till nya partier.
- (Ibid, s. 164).

2.2 Teorier om MMPRs effekter på partisystemet

Forskningsläget gällande MMPR-systemet kretsar i regel kring två olika teorier.

- Controlled Comparison – Kontrollerad jämförelse
- Contamination - Påverkan

2.2.1 Controlled Comparison – Kontrollerad jämförelse

Eftersom blandade vals-system innebär att två olika vals-system tillämpas på exakt samma val så menar förespråkarna att det då ges utmärkta förutsättningar att jämföra väljarnas beteende eftersom alla andra tänkbara faktorer som annars gör det svårare att jämföra vals-system är undanröjda såsom socioekonomiska, kulturella och historiska. Vidare menar förespråkare av denna teori att MMPR-system kan producera det bästa av två världar, dvs ett proportionellt vals-system som håller antalet effektiva partier på en låg nivå. Tanken är att den pluralistiska delen i

systemet kommer att slå ut de allra minsta partierna. Medan den proportionella delen kommer att sänka de stora partiernas representation som annars tenderar att uppstå under rena pluralistiska system. Teorin om kontrollerad jämförelse förutsätter att de olika delarna i valsystemet fungerar oberoende av varandra. (Herron, Nemoto och Nishikawa, s. 4, 2018).

2.2.2 Contamination - Påverkan

Förespråkare av påverkansmodellen hävdar å sin sida att de olika komponenterna i MM-systemet inte kan ses som parallella utan att de olika delarna istället påverkar varandra och skapar en helt egen ny politisk logik separerad från de som brukar gälla under dess komponenter. En uppenbar nackdel i diskussionen är att det inte görs någon skillnad mellan MMPR och MM. Denna uppsats rör sig inom området contamination eftersom delarna i respektive valsystém har en tydlig inverkan på varandra och kan därför inte ses som separata. (Ibid, s. 5 – 6).

3 Definition av begrepp

I detta kapitel kommer jag att beskriva ett antal centrala begrepp och val av mätmetoder som jag har valt att använda i min vidare analys.

3.1 Valsystem - teori

I grunden finns två olika valsystem, majoritetsvalsystem, 'Single Member Plurality' (SMP) och proportionella valsystem, 'Proportional Representation' (PR). En mix av de två systemen kallas 'Mixed Member' (MM).

3.1.1 Majoritetsvalsystem - SMP

I majoritetsvalsystem så är det en vinnare som tar de mandat som står på spel i en valkrets. Den som förlorar får ingenting. Det finns ett antal varianter på majoritetsvalsystem såsom absolut majoritet, dvs vinnaren måste få mer än 50% av rösterna, eller relativ majoritet, dvs den som får flest röster vinner oavsett nivå, 'First Past The Post', (FPTS). Det finns också system som gallrar ut två kandidater i en första valomgång och sedan utses en vinnare i en andra valomgång. Den sista varianten är ej relevant i mina vidare undersökningar. I uppsatsen kommer termen pluralitetsval att användas eftersom det i de system som vi undersöker endast krävs en pluralitet av rösterna. (Danielsson, s. 15 - 21, 2007).

3.1.2 Proportionella valsystem (PR)

'Proportional Representation' (PR) är ett system där kandidaterna ställer upp i flermansvalkretsar där platserna fördelas proportionellt mellan partierna.

En variant på PR är STV, 'Single Transferable Vote'. En enkel överförbar röst, dvs väljaren har möjlighet att ranka ett antal partier/kandidater så att om väljarens förstahandsval ej ger något mandat, så går rösten över till nästa kandidat på väljarens ranking. Det är alltså möjligt att göra en rangordning av kandidater i valet. Denna metod kommer ej att behandlas vidare. (Ibid, s. 17 – 18, 2007).

Den variant av PR som jag avser att analysera vidare är det proportionella list systemet, list-PR. I list-PR-systemet så räknas alla röster och mandaten fördelas proportionellt. En väldigt viktig komponent och grund i list-PR-systemet är

platsfördelningsmetoden. Det finns två olika huvudmetoder för att beräkna hur mandaten skall fördelas. De två metoderna är kvotmetoden och divisorsmetoden.

Vid kvotmetoden beräknas en kvot bestående av antalet röster dividerat med antalet mandat. Antalet röster per parti divideras med kvoten. Detta ger ett nytt heltal med någon decimal. Varje parti erhåller heltalsdelen och kvarvarande mandat ges till det parti som har högst decimaltal i fallande skala. Denna metod kallas också Hares metod eller Hamiltons metod. Det finns varianter på kvotmetoden där istället för att dividera med antalet mandat så dividerar man med antalet mandat +1 (Hagenbach-Bischoff's) eller antalet mandat +2 (Droop's metod), men dom är inte så vanligt förekommande. Detta ger mindre partier större möjlighet att få ett mandat. (Ibid, s. 15 - 21).

Divisorsmetoden är en metod där ett partis röster divideras med en talserie exempelvis 1, 2, 3, 4 osv. Denna specifika metod kallas heltalsmetoden eller d'Hondts metod, den kallas även Jefferson's metod. Varje parti får således ett antal jämförelsetal. Högst jämförelsetal vinner ett mandat. Det parti som vinner ett mandat flyttas ner till nästa jämförelsetal, medan övriga stannar kvar på sin nivå. Divisorsmetoden finns i ett antal varianter beroende på talseriens utformande. Uddatalsmetoden har talserien 1, 3, 5, 7 osv, den kallas också St. Laguës metod. Det finns också en jämkad uddatalsmetod som har samma talserie som uddatalsmetoden undantaget är att första tal är 1,2 eller 1,4 istället för 1. Denna metod gynnar stora och medelstora partier och går under beteckningen den modifierade St. Laguës metod (Ibid, s. 15 - 21).

Nedan visas fyra fabricerade exempel för några olika platsfördelningsmetoder.

- 1) Kvotmetoden för Hares metod.
- 2) Divisorsmetoden för heltalsmetoden, d'Hondts metod.
- 3) Divisorsmetoden uddatalsmetoden St. Laguës metod
- 4) Divisorsmetoden den jämkade uddatalsmetoden eller den modifierade St. Laguës metod.

Exemplet bygger på en valkrets med 7 mandat och totalt 100 000 röster. Detta exempel ger inte någon förändring av mandaten mellan partierna, men det kan ändå konstateras att de olika platsfördelningsmetoderna ger olika jämförelsetal i de fall där divisorsmetoden används och att mandaten delas ut i annorlunda följd beroende på metod. Varianterna på divisorsmetoden gynnar i olika utsträckning de större partierna. I ordningsföljd så gynnar d'Hondt mest de stora partierna, därefter den modifierade St. Laguës metod och minst gynnar den rena St. Laguës metod.

Kvotmetoden Hares metod	Social- demokraterna (S)	Moderaterna (M)	Centerpartiet (C)	Mandat tilldelas vid 14286 röster
----------------------------	--------------------------------	--------------------	-------------------	--------------------------------------

Röster	55 000	25 000	20 000	100 000/7 = 14 286
Beräkning	55 000/14 286 = 3,85	25 000/14 286 = 1,75	20 000/14 286 = 1,40	
Antal mandat	4	2	1	

Divisorsmetoden Heltalsmetoden d'Hondts metod	Socialdemokraterna (S)	Moderaterna (M)	Centerpartiet (C)	Mandat tilldelas
Röster	55 000	25 000	20 000	
Kvot	55 000/1 = 55 000	25 000/1 = 25 000	20 000/1 = 20 000	S
Jämförelsetal 2	55 000/2 = 27 500	25 000	20 000	S
Jämförelsetal 3	55 000/3 = 18 333	25 000	20 000	M
Jämförelsetal 4	18 333	25 000/2 = 12 500	20 000	C
Jämförelsetal 5	18 333	12 500	20 000/2 = 10 000	S
Jämförelsetal 6	55 000/4 = 13 750	12 500	10 000	S
Jämförelsetal 7	55 000/5 = 11 000	12 500	10 000	M
Antal mandat	4	2	1	

Divisorsmetoden Uddatalsmetod St. Laguës metod	Socialdemokraterna (S)	Moderaterna (M)	Centerpartiet (C)	Mandat tilldelas
Röster	55 000	25 000	20 000	
Jämförelsetal 1	55 000/1 = 55 000	25 000/1 = 25 000	20 000/1 = 20 000	S
Jämförelsetal 2	55 000/3 = 18 333	25 000	20 000	M
Jämförelsetal 3	18 333	25 000/3 = 8 333	20 000	C
Jämförelsetal 4	18 333	8 333	20 000/3 = 6 666	S
Jämförelsetal 5	55 000/5 = 11 000	8 333	6 666	S
Jämförelsetal 6	55 000/7 = 7 857	8 333	6 666	M
Jämförelsetal 7	7 857	5 000	6 666	S
Antal mandat	4	2	1	

Divisorsmetoden Modifierad uddatalsmetod Modifierad St. Laguës metod	Socialdemokraterna (S)	Moderaterna (M)	Centerpartiet (C)	Mandat tilldelas
Röster	55 000	25 000	20 000	
Jämförelsetal 1	55 000/1,2 = 45 833	25 000/1,2 = 20 833	20 000/1,2 = 16 667	S

Jämförelsetal 2	$55\ 000/3 = 18\ 333$	20 833	16 667	M
Jämförelsetal 3	18 333	$25\ 000/3 = 8\ 333$	16 667	S
Jämförelsetal 4	18 333	8 333	16 667	C
Jämförelsetal 5	$55\ 000/5 = 11\ 000$	8 333	$20\ 000/3 = 6\ 666$	S
Jämförelsetal 6	$55\ 000/7 = 7\ 857$	8 333	6 666	M
Jämförelsetal 7	7 857	5 000	6 666	S
Antal mandat	4	2	1	

Tabell 2.1. Beskriver fabricerade exempel på mandatfördling vid användandet av olika metoder, kvotmetoden Hares metod, heltalsmetoden d'Honds metod, uddatalsmetoden, St. Laguës metod och den modifierade uddatalsmetoden, den modifierade St. Laguës metod.

Anledningen till att det är intressant att undersöka effekten av olika platsfördelningsmetoder är att simuleringar visar att de kan ha en väldigt påtaglig effekt på fördelning av mandat. (Ibid, s. 31).

3.1.3 Blandade valsystem MMPR och MMM

Blandade valsystem kan i delar in i två kategorier kallade MMPR och MMM, dessa förklaras nedan.

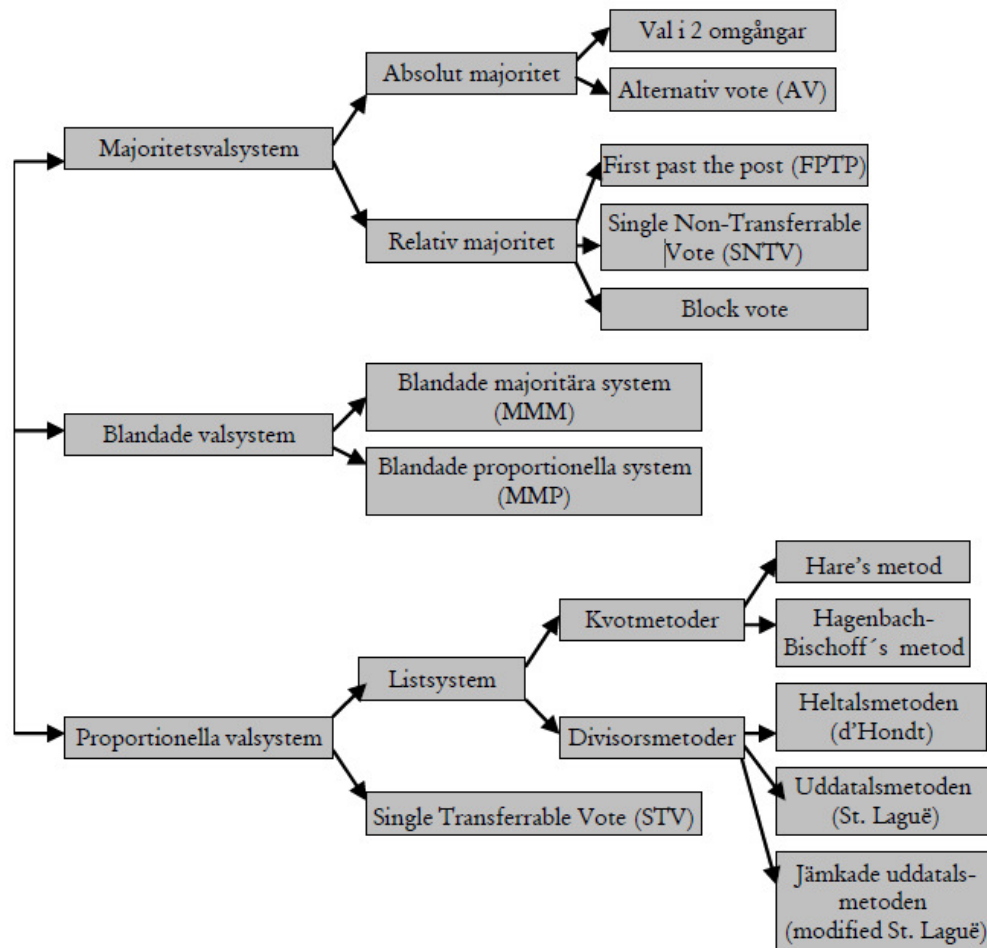
'Mixed Member Proportional Representation' (MMPR), skall förstås som ett valsystem där väljaren ges två röster i parlamentsval. En för val av lokal representant som väljs via pluralitetsval i enmansvalkretsar. Och en röst på en partilista, där kandidaterna ställer upp i flermansvalkretsar där platserna fördelas proportionellt mellan partierna. (Herron, Nemoto och Nishikawa, s. 2, 2018).

'Mixed Member Majoritarian' (MMM). MMM tenderar till skillnad från MMPR att producera resultat med ett lågt antal effektiva partier och med hög disproportionalitet. De olika delarna i valet ses som separata och inte som en helhet som i MMPR. Det finns ett antal stater med det blandade valsystemet MMM. Exempel på sådana stater är Japan och Sydkorea. Detta system kommer ej att behandlas vidare. (Ibid, s. 14 - 15).

Det system som jag således har valt att undersöka är det blandade valsystemet MMPR. Det är således en kombination av majoritetsvals system och det proportionella vals systemet. En definition av det blandade vals systemet MMPR lyder:

"A minimalist definition encompasses any two-component system with PR list and nominal elections, such as FPTP, single transferable vote (STV), and single nontransferable vote (SNTV), overlaying one another in a geographic region."
(Ibid, s. 2).

I mitt fall väljer jag MMPR-stater med list-PT och FPTP.
 En schematisk bild av de olika valsystemen visas nedan.

Figur 2.2. Beskriver en schematiskt uppbyggnad av valsystemen. (Danielsson, s. 62, 2019)

3.2 Mätetal

Jag kommer att använda en del mätetal i mina analyser. De mest vanliga måtten är att mäta effektiva antal partier i val och i parlamentet. Dessa måtten tar hänsyn till de olika partiernas storlek och är således inte det absoluta talet för hur många partier som finns i valet eller i parlamentet, dvs mätetalet tar hänsyn till partiets storlek. Ett annat mått är disproportionalitet som mäter hur mycket platsfördelningen avviker från de rent proportionella utfallet.

Nedan anges hur dessa måttetal beräknas och vad de är mått på. De måttetal som används är

Eff N_v – ENPS - Det effektiva antalet partier i parlamentsvalet.

Eff N_v beräknas som

$$N_V = 1 / \sum (v_i)^2$$

, där v är procentuellt antal röster för respektive parti. Detta index mäter således alla partier i ett val.

Eff N_s – ENPP - Det effektiva antalet partier i den parlamentariska församlingen

Eff N_s beräknas som

$$N_S = 1 / \sum (s_i)^2$$

där s är procentuellt antal platser i parlamentet för respektive parti.

Den här metoden för att mäta det effektiva antalet partier i ett partisystem är dock inte helt optimalt då små partier kan utöva och ha ett större inflytande i parlamentet än vad antalet platser de förfogar över. Detta beror på hur partiet positionerar sig gentemot de andra partierna.

Ett högre index för Eff N_v än för Eff N_s indikerar att det finns partier som inte kommit in i parlamentet.

LSq – Disproportionalitet mäter skillnaden mellan antalet röster jämfört med antalet platser. Vid värdet 0 så är proportionaliteten exakt mellan andelen röster och andelen mandat. LSq beräknas som

$$D_2 = \left[\frac{1}{2} \sum (s_i - v_i)^2 \right]^{1/2}$$

där s är antalet platser i procent och v är antalet röster i procent.

Det här indexet mäter exakt proportionaliteten i ett specifikt val. Detta index är dock inte ett bra mätinstrument för ett valsystelet eftersom eftersom det kan vara stora skillnader mellan olika val,

N Seats – Antalet platser i parlamentet per val.

(Shugart, s. 33 - 51, 2017).

3.3 Spärrar

Spärrar finns i alla stater och i alla valsystelet. Detta beror på att ett mandat alltid kräver en viss mängd röster, vilket innebär att det finns naturliga spärrar inbyggda beroende på antalet mandat eller platser i parlamentet, men också inbyggd i

valkretsens storlek. Ju mindre valkretsarna är desto svårare för småpartier att komma in. Antalet röster som krävs för att erhålla ett mandat kan därför variera stort mellan olika stater och valkretsar. (Danielsson, s. 21, 2007).

Utöver de naturliga spärarna så finns det också ett antal stater med lagliga spärar, dvs det finns en lagstadgad minimigräns för hur många röster ett parti måste uppnå för att bli garanterad någon form av representation. Spärar kan förekomma på olika nivåer i ett valsysteem såsom i en valkrets eller på nationell nivå,

Dessa spärar är således till för att förhindra att småpartier kommer in i parlamentet och bidra till fragmentisering av partisystemet, spärren minskar därmed det totala antalet partier som kan få en plats i parlamentet. För det andra kan blotta existensen av en laglig spär psykologiskt påverka väljarna att inte rösta på ett parti som riskerar att hamna under spärren eftersom dom flesta väljarna inte vill kasta bort sin röst. (Ibid, s. 21).

Spärarna är således en viktig beståndsdel i ett valsysteem och de relaterar starkt till det institutionella perspektivet. Spärarna fungerar som en broms för etablering av nya partier i parlamentet och kan därmed påverka antalet effektiva partier i parlamentet, vilket är det som undersöks i denna uppsats, se också kap 2.1.1.

Effekten av spärar är svår att mäta, men kan ses som när LSq, disproportionaliteten går upp och Eff Ns, antalet effektiva partier i parlamentet går ner så kan detta tyda på att spärarna har en betydelse. Även om disproportionaliteten i sig inte kommer att analyseras direkt i denna uppsats. (Danielsson, s. 41, 2007).

3.4 Konfliktlinjer

Konfliktlinjer kommer i den här uppsatsen att förstås som de områden där det råder störst politisk diskussion och i vissa fall polarisering. Exempel på historiska konfliktlinjer är:

- Centrum och periferi
- Staten och kyrkan
- Bondesamhället och det industriella samhället
- Kapital och arbete

(Erlingsson, s. 149 - 150, 2005)

Antalet konfliktlinjer i en stat kan ha en påverkan på antalet effektiva partier. Det strukturella perspektivet säger att partier bildas när nya konfliktlinjer uppstår i samhället, därför vill jag mäta om de existerar. (Ibid, s. 164)

Jag kommer att mäta med en relativt enkel och väldigt övergripande metod. En fullständig analys av konfliktlinjer kräver ett större arbete. Min metod enligt nedan är en förenklad analys med ett mindre antal parametrar som jag tror väl täcker

behovet i denna uppsats, även om den verkliga bilden oftast är betydligt mer komplicerad.

Konfliktlinjer kommer att hanteras med hjälp av några enkla parametrar för att på så sätt kunna hantera påverkan av konfliktlinjer. Jag kommer endast att konstatera om staterna har gemensamma politiska konfliktlinjer och ej att specificera vilken typ av konfliktlinje det är.

Konfliktlinjerna kommer att mätas på följande sätt.

- 1) Fastställ vilka två partier som är störst respektive näst störst i parlamentet per val.
- 2) Mät om dessa partier är i opposition mot varandra eller om dom finns i någon form av gemensam koalition.
- 3) Är staternas olika partimotsvarigheter med i samma internationella organisation? Jag kommer att utgå från de internationella organisationer som de två största partierna i MMPR-staterna eventuellt är medlemmar i. Om de är medlemmar i samma organisationer är det möjligt att staterna är jämförbara eftersom de då har samma typ av konfliktlinje.

Om de två största partierna ej är i koalition och dom tillhör olika internationella organisationer så finns det en naturlig konfliktlinje, dvs mycket av det politiska livet kretsar kring dessa två partier.

Anledningen till att jag mäter på detta sätt istället för att konstatera att partierna beskriver sig själva på liknande sätt i till exempel partiprogram är att ideologiska beteckningar kan var väldigt flytande, och även om två partier använder samma ideologiska etikett, så behöver inte detta betyda att partierna är eniga om etikettens innehåll och betydelse. Det här problemet löses med kriterier tre, där analyseras om partierna är medlemmar i samma internationella organisation, dvs de har tagit ett konkret beslut om att ha en form av samverkan och samsyn med ett antal andra partier.

4 Urval och urvalskriterier

Metoden är att i en fallstudie välja ut några stater med MMPR som valsystem och några stater med list-PR. Jag kommer därefter att jämföra de olika kategorierna av valsystem på ett antal olika punkter för att kunna hitta jämförbara stater.

4.1 Val av MMPR- respektive list-PR-stater

Det finns inga perfekt jämförbara stater då alla valsystem skiljer sig åt på detaljerna, därför blir jag tvungen att välja ut stater som delar några karaktäristiska kännetecken med de utvalda MMPR-staterna. Detta påverkar säkerheten i de eventuella slutsatserna som kan dras av uppsatsen men likheterna bedöms vara stora nog för att möjliggöra generella bedömningar och slutsatser.

Vad gäller MMPR-stater så finns det inte så många alternativ. Och enligt Lijpharts klassificeringar så är det endast två stater som är klassificerade som MMPR, nämligen Tyskland och Nya Zeeland. (Lijphart, s. 150, 2012).

Tyskland och Nya Zeeland får också ganska lika värden, för Lsq disproportionaliteten och för Eff Ns, antalet effektiva partier i parlamentet. Detta innebär att de är ganska lika när det kommer till jämförelser. Notera att Lijpharts värden gäller för samtliga val mellan 1945 och 2010.

För Nya Zeeland avser jag att fortsättningsvis analysera tidsperioden 1996 – 2017 på grund av byte av valsystem. För Tyskland används också därför tidsperioden 1994 – 2017. (Gallagher, s. 17 och 31 – 32, 2019).

Kriterierna för att välja ut de jämförande staterna är att staten skall använda sig av valsystemet list-PR och ha en laglig spärr som är i nivå med Tyskland och Nya Zeeland som båda har 5% och dessutom samma typ av platsfördelningsmetod. Orsaken till att spärrar blir en avgörande faktor för val av list-PR-stater är att Zittel hävdar att 5%-spärren är huvudorsaken till att det tyska partisystemet har så lågt värde för Eff Ns, antalet effektiva partier i parlamentet. (Zittel, s. 15 - 18, 2018)

Eftersom andelen stater med valsystemet list-PR med en spärr på 5% är väldigt lågt så kommer jag även att ta med stater med en spärr på 4%. De stater som då kan komma ifråga är Belgien och Island med 5% samt Sverige och Norge som har 4%. (Danielsson, s. 22, 2007).

Platsfördelningsmetoden för samtliga utvalda stater är av divisorsmodellen. (Danielsson, s 64 – 65, 2007). Undantaget är Tyskland fram till 2007 då de använde en kvotmetod. (Zittel, s. 2 - 8, 2018).

Valsystemen för Belgien, Island, Sverige och Norge är alla av typen List PR. (Lijphart, s. 150, 2012).

Mitt urval är således:

MMPR: Tyskland och Nya Zeeland

PR: Belgien, Island, Sverige och Norge

5 Material och data

5.1 Insamling av data

De detaljer i valsystemen som jag finner intressant att jämföra och analysera för de utvalda staterna är efter genomgång av teori och undersökning av forskningsläget:

- Konfliktlinjer
- Spärrar
- Platsfördelningsmetod

För att kunna analysera dessa detaljer har jag samlat in data per stat och sammanställt nedan. Jag har också tagit fram ett tre olika tabeller/diagram per stat.

Tabell 1 per stat innehåller utvalda data per val under mätperioden för respektive stat, såsom LS1, disproportionalitet, Eff Nc, det effektiva antalet partier i valet, Eff Ns, det effektiva antalet partier i parlamentet och N Seats, antalet platser i parlamentet.

Tabell 2 per stat innehåller valresultat i procent per val under mätperioden för de två största partierna i respektive stat.

Det finns också ett antal sammanställningar som listar samtliga staters data i gemensamma tabeller.

Tabell 5.13 listar de lagliga spärrarna och platsfördelningsmetoderna per stat. Tabell 5.14 listar de naturliga spärrarna per stat. Tabell 5.15 visar LSq, genomsnittliga värden per stat för disproportionalitet, Eff Nv, det effektiva antalet partier i valet, Eff Ns, det effektiva antalet partier i parlamentet och för N Seats, antalet platser i parlamentet.

LSq, disproportionalitet, Eff Nv, effektiva antalet partier i valet. och N seats, antal platser i parlamentet finns med för att ge en komplett bild av respektive stat. Men dessa mätvärden kommer inte att bli föremål för den kommande analysen.

5.2 Data per stat

5.2.1 Tyskland

Den tyska väljaren har två röster. En för lokal representant som väljs via pluralitetsval i enmansvalkretsar och en röst på en partilista. Spärren är 5% av rösterna på federal nivå. Som platsfördelningsmetod så använde Tyskland kvotmetoden Hare/Niemeyer under åren 1985 – 2007, därefter uddatalsmetoden, St. Lagués metod. Antal platser i Förbundsdagen är 299 för listvalsplatser och 299 för enmansvalkretsar. Men dessa kan komma att utökas beroende på fördelning av utjämnings- och överskottsmandat. I tabellen nedan ses antalet platser i kolumnen N Seats och här kan konstateras att det totala antalet ledamöter för Förbundsdagen ökade från 631 för år 2013 till 709 i och med 2017 års val. (Zittel, s 2 - 8, 2018).

Tyskland	LSq	Eff N _v	Eff N _s	N seats
1994	2.22	3.75	3.45	672
1998	3.15	3.78	3.31	667
2002	4.61	4.09	3.38	603
2005	2.16	4.46	4.05	614
2009	3.40	5.58	4.83	622
2013	7.83	4.81	3.51	631
2017	1.95	6.18	5.58	709
Genomsnitt	3.62	4.66	4.02	645

Tabell 5.1 visar valresultat i Tyskland per val för några utvalda parametrar, samt ett beräknat genomsnittsvärde över mätperioden. (Gallagher, s. 17, 2019)

I Tyskland finns två dominerande partier. Regeringsmakten har växlat mellan Sozialdemokratische Partei Deutschland (SPD) och Christlich-Demokratisch Union (CDU) fram till valet 2005. Därefter så har dessa två partier varit i koalition med varandra förutom 2009 - 2013. (Nationalencyklopedin).

CDU är medlem av IDU - International Democratic Union (International Democrat Union) och SPD är medlem av PA – Progressive Alliance (Progressive Alliance).

Tyskland	SPD %	CDU/CSU %	Totalt %
1994	36.4	41.5	77.9
1998	40.9	35.1	76.0
2002	38.5	38.5	77.0
2005	34.2	35.2	69.4
2009	23.0	33.8	56.8
2013	25.7	41.5	67.2
2017	20.5	33.0	53,5

Tabell 5.2 visar de två största partiernas valresultat i Tyskland avseende den proportionella delen av valet under åren 1994 – 2017. (Bundestagswahlen).

5.2.2 Nya Zeeland

Nya Zeeland har MMPR sedan 1996. Den Nya zeeländske väljaren har två röster. En för lokal representant som väljs via pluralitetsval i enmansvalkretsar och en röst på en partilista. Spärren är 5% av rösterna på federal nivå. Denna spärr undanröjs om ett parti har fått en plats eller fler i enmansvalkretsarna och partiet blir därmed också berättigad till sin proportionella andel av rösterna i parlamentet.

Antalet platser, N Seats är 120 platser, där 70 platser fördelas i enmansvalkretsar och 50 i listvalsplatser. Nya Zeeland har överskottsmandat, men däremot inte utjämningsmandat. Platsfördelningsmetoden är uddatalsmetoden, St. Lagués metod. (New Zealand legislation)

Nya Zeeland	LSq	Eff N _v	Eff N _s	N seats
1996	3.43	4.27	3.76	120
1999	2.97	3.86	3.45	120
2002	2.37	4.17	3.76	120
2005	1.13	3.04	2.98	121
2008	3.84	3.07	2.78	122
2011	2.38	3.15	2.98	121
2014	3.72	3.27	2.96	121
2017	2.73	2.91	2.67	120
Genomsnitt	2.82	3.47	3.17	121

Tabell 5.3 visar valresultat i Nya Zeeland per val för några utvalda parametrar, samt ett beräknat genomsnittsvärde över mätperioden. (Gallagher, s. 31 - 32, 2019)

I Nya Zeeland finns två dominerande partier National Party och Labour Party. Regeringsmakten har växlat mellan dessa två partier under hela undersökningsperioden. (Nationalencyklopedin). National Party är medlem av IDU (International Democrat Union) och Labour Party är medlem av PA (Progressive Alliance).

Nya Zeeland	National %	Labour %	Totalt %
1996	33.4	28.2	61.6
1999	30.5	38.7	69.2
2002	20,9	41,3	62.2
2005	39.1	41.1	80.2
2008	44.9	34.0	78.9
2011	47.3	27.5	74.8
2014	47.0	25.1	72,1
2017	44,4	36.9	81,3

Tabell 5.4 visar de två största partiernas valresultat i Nya Zeeland avseende den proportionella delen av valet under åren 1996 – 2017. (Elections).

5.2.3 Belgien

Den belgiske väljaren har en röst. En röst på en partilista. Spärren är 5% av rösterna till parlamentet. Antalet platser, N seats är 150. Utjämningsmandat används ej.

Platsfördelningsmetoden är heltalsmetoden d'Hondts metod. (Danielsson, s 21 - 22, 2007).

Belgien	LSq	Eff N _v	Eff N _s	N seats
1999	2.99	10.28	9.05	150
2003	5.16	8.84	7.03	150
2007	3.37	9.04	7.91	150
2010	3.77	10.04	8.42	150
2014	4.60	9.62	7.82	150
2019	3.92	10.94	9.70	150
Genomsnitt	3.97	9.79	8.32	150

Tabell 5.5 visar valresultat i Belgien per val för några utvalda parametrar, samt ett beräknat genomsnittsvärde över mätperioden. (Gallagher, s. 7, 2019)

I Belgien finns inte några dominerande partier utan det växlar över tiden. Det finns inte något parti som får mer än ca 20%. Belgien har inte något tydligt mönster med två dominerande partier. Regeringsmakten har växlat mellan olika typer av koalitioner och det finns inte någon tydlig uppdelning i politiska block. Belgien har däremot en tydlig uppdelning utifrån språkområden. Platserna i parlamentet är således proportionellt uppdelat utifrån språkområdena flamländska och franska. (Nationalencyklopedin).

De största partierna över undersökningstiden är Nya Flamländska alliansen (N-VA), Socialistpartiet (PS), Vlaams Belang (Vlaams) och Kristdemokratiskt och Flamländskt (CD&V). N-VA, Vlaams och CD&V är ej medlem av någon internationell organisation. Socialistpartiet är medlem av PA (Progressive Alliance).

Belgien	N-VA %	PS %	Vlaams %	CD&V %	Tot %
2007	-	10,9	12,0	-	23.1
2010	17,4	13,7	7,8	10.8	31.1
2014	20,3	11.7	7.76	11.6	32.0
2019	16,0	9.5	12,0	8,9	28.0

Tabell 5.6 visar de två största partiernas valresultat i Belgien under de senaste valen 2007 - 2019. Totalkolumnen visar det sammanlagda resultatet för de två största partierna, de är också markerade i fetstil. (IBZ).

5.2.4 Island

Den isländske väljaren har en röst. En röst på en partilista. Spärren är 5% av rösterna på utjämningsmandat till parlamentet. Antalet platser, N seats är 63 platser. Platsfördelningsmetoden är heltalsmetoden, d'Hondts metod. Island har minskat antalet valkretsar, dvs gjort dom större. (Danielsson s. 19 - 22, 46, 2007).

Island	LSq	Eff N _v	Eff N _s	N seats
---------------	-----	--------------------	--------------------	---------

1999	1.06	3.55	3.45	63
2003	1.85	3.94	3.71	63
2007	3.49	4.06	3.62	63
2009	2.58	4.55	4.18	63
2013	6.23	5.83	4.42	63
2016	4.46	6.08	5.09	63
2017	1.91	6.76	6.54	63
Genomsnitt	3.08	4.97	4.43	63

Tabell 5.7 visar valresultat i Island per val för några utvalda parametrar, samt ett beräknat genomsnittsvärde över mätperioden. (Gallagher, s. 21, 2019)

På Island finns ett antal dominerande partier. I huvudsak är det Självständighetspartiet, Socialdemokraterna, Framstegspartiet, och Gröna Vänstern, men det växlar över tiden mellan dessa partier, undantaget Självständighetspartiet som alltid är dominerande. (IBZ). Självständighetspartiet är medlem av IDU (International Democrat Union) och Socialdemokraterna är medlem av PA (Progressive Alliance). Grön Vänster och Framstegspartiet är inte medlem av någon internationell organisation.

Island	Soc.dem %	Framsteg %	Självst %	Grön V %	Tot %
1995	11.0	23.0	37.0	-	60.0
1999	27.0	18.0	41.0	9.0	68.0
2003	31.0	18.0	34.0	9.0	65.0
2007	27.0	12.0	37.0	14.0	60.0
2009	30.0	15.0	24.0	22.0	54.0
2013	13.0	24.0	27.0	11.0	51.0
2016	6.0	12.0	29.0	16.0	45.0
2017	12.1	10.7	25.2	16.9	42.0

Tabell 5.8 visar de partier i Island som varit bland de två största partierna under de senaste valen, 2007 - 2019. Totalkolumnen visar det sammanlagda resultatet för de två största partierna, de är också markerade i fetstil. (IBZ).

5.2.5 Sverige

Den svenske väljaren har en röst. En röst på en partilista. Spärren är 4% av rösterna till riksdagen, spärren undanröjs om 12% uppnås i en valkrets. Antalet platser, N seats är 349. Utjämningsmandat används. Platsfördelningsmetoden är den jämkade uddatalsmetoden, St. Lagués metod. (Danielsson, s. 19 – 22, 30, 2007).

Sverige	LSq	Eff N _v	Eff N _s	N seats
1998	0.97	4.55	4.29	349
2002	1.52	4.51	4.23	349
2006	3.02	4.66	4.15	349
2010	1.25	4.79	4.54	349
2014	2.64	5.41	4.99	349

2018	0.63	5.79	5.63	349
Genomsnitt	1.67	4.95	4.64	349

Tabell 5.9 visar valresultat i Sverige per val för några utvalda parametrar, samt ett beräknat genomsnittsvärde över mätperioden. (Gallagher, s. 39, 2019)

De största partierna i Sverige Sveriges Socialdemokratiska Arbetarparti (SAP) och Moderata samlingspartier (M). Regeringsmakten har växlat mellan i huvudsak regeringar ledda av dessa två partier under hela undersökningsperioden. Dessa har aldrig varit i koalition med varandra. (Nationalencyklopedin). Moderaterna är medlem av IDU (International Democrat Union) och socialdemokraterna är medlem av PA. (Progressive Alliance).

Sverige	Soc.dem %	Moderat %	Totalt %
1998	36.4	22.9	59.3
2002	39.9	15.3	55.2
2006	35.0	26.2	57.2
2010	30.7	30.1	60.8
2014	31.0	23.3	54.3
2018	28.3	19.8	48.1

Tabell 5.10 visar de två största partiernas valresultat i Sverige under de senaste valen 1998 - 2018. (Statistiska Centralbyrån).

5.2.6 Norge

Den norske väljaren har en röst. En röst på en partilista. Spärren är 4% av rösterna till utjämningsmandaten till parlamentet. Norge har således utjämningsmandat. Platsfördelningsmetoden är jämkad uddatalsmetoden, St. Laguës metod. Norge har infört utjämningsmandat 1988 och ökat det totala mandatantalet som kammarstorleken både till valet 2003 och till valet 2005. (Danielsson, s 19 – 22, 46, 2007).

Norge	LSq	Eff N _v	Eff N _s	N seats
1997	3.44	4.94	4.36	165
2001	3.31	6.18	5.35	165
2005	2.67	5.11	4.56	169
2009	3.01	4.55	4.07	169
2013	2.56	4.87	4.39	169
2017	3.01	5.55	4.95	169
Genomsnitt	3.00	5.20	4.61	169

Tabell 5.11 visar valresultat i Norge per val för några utvalda parametrar, samt ett beräknat genomsnittsvärde över mätperioden. (Gallagher, s. 33, 2019)

I Norge finns tre dominerande partier. Regeringsmakten har i huvudsak växlat mellan Arbeiderpartiet och Høyre. Høyre och Framskrittspartiet har varit i koalition sedan 2013. (Nationalencyklopedin). Høyre är medlem av IDU (International Democrat Union) och Arbeiderpartiet är medlem av PA (Progressive Alliance).

Norge	Arb part. %	Framskritt	Höyre. %	Totalt %
1997	35.0	15.3	14.3	50.3
2001	24.3	16.4	21.2	45.5
2005	32.7	22.1	14.1	54.8
2009	35.4	22.9	17.2	58.3
2013	30,8	16.3	26.8	57.6
2017	27.4	15.2	25.0	52.4

Tabell 5.12 visar de största partiernas valresultat i Norge under de senaste valen 1997 - 2017. (Valg) och (Statistisk Sentralbyrå).

5.3 Övriga sammanställningar

Stat	Spärrar Lagliga	Platsfördelningensmetod
Tyskland	5%	St. Laguës
Nya Zeeland	5%	St. Laguës
Belgien	5% valkrets nivå	D'Hondt
Island	5% valkrets nivå för utjämningsmandat	D'Hondt
Sverige	4% upphävs om 12% nås på valkrets nivå	Modifera de St. Laguës
Norge	4% valkrets nivå för utjämningsmandat	Modifera de St. Laguës

Tabell 5.13 visar Sammanställning över vissa parametrar som skiljer för de utvalda staterna.

Stat	Röstberättigade (miljoner)	Mandat (antal)	Röster / mandat
Tyskland	61,87	598	103 500 0,17 %
Nya Zeeland	2,82	120	23 500 0,83%
Belgien	7,57	150	50 500 0,67 %
Island	0,21	63	3 300 1,57 %
Sverige	6,72	349	19 300 0,29 %
Norge	3,42	169	20 200 0,59 %

Tabell 5.14 visar en sammanställning över röstberättigade och antalet mandat för de utvalda staterna. Röster per mandat anger hur många röster som krävs för att erhålla ett mandat och vad det utgör i procent av antalet röstberättigade, dvs de naturliga spärrarna (Davidsson, s. 57, 2007)

Stat	LS q	Eff N _v	Eff N _s	N Seats
Tyskland	3.6 2	4.66	4.02	645
Nya Zeeland	2.8 2	3.47	3.17	121
MMPR	3.2 2	4.07	3.59	
Belgien	3.9 7	9.79	8.32	150
Island	3.0 8	4.97	4.43	63
Sverige	1.6 7	4.95	4.64	349
Norge	3.0 0	5.20	4.61	169
List PR	2,9 3	6,23	5,50	
List PR Exklusive Belgien	2,5 8	5,04	4,56	

Tabell 5.15 visar Sammanställning per land över genomsnittsvärden för ett antal viktiga parametrar, som tidigare redovisats ovan. Delberäkningar har gjorts för de olika valsystemen, MMPR, LIST PR samt LIST PR exklusive Belgien. Belgien exkluderas på grund av sin språkuppdelning och avvikande värden mot en genomsnittlig list-PR-stat.

6 Analys

Enligt metodvalet så kommer det tre komponenterna konfliktlinjer, spärrar och platsfördelningsmetod att analyseras för att kunna konstatera om de har någon inverkan på Eff Ns, det effektiva antalet partier i parlamentet.

6.1 Konfliktlinjer

Konfliktlinjer analyseras utifrån de uppsatta kriterierna

- 1) Två partier skall vara dominerande, dvs de största partierna över flera val.
- 2) Partierna skall vara i opposition mot varandra.
- 3) Partierna skal tillhöra olika internationella organisationer.

Tabell 6.1 nedan sammanfattar och visar uppfyllandet av kriterierna 1 och 2 per stat.

Stat	1) Två dominerande partier	2) Koalition/ Opposition
Tyskland	Ja, CDU och SPD	Både koalition och opposition
Nya Zeeland	Ja, Labour och National	Opposition
Belgien	Nej	-
Island	Nej	-
Sverige	Ja, Socialdemokraterna och Moderaterna	Opposition
Norge	Nej, tre partier Arbeiderpartiet, Høyre och Framskrittspartiet	Både koalition och opposition

Tabell 6.1 visar uppfyllande av kriterier för konfliktlinjer per stat.

För Nya Zeeland och Sverige så finns det en enkel konfliktlinje enligt mina mätkriterier, se kap 3.4.

Tyskland har haft en liknande konfliktlinje som finns i Sverige och Nya Zeeland, men från 2005 så är dessa partier i koalition, dvs konfliktlinjen är inte lika dominerande.

Norge uppfyller inte kriterier 1. Arbeiderpartiet är alltid dominerande, men parti nummer två växlar.

Island uppfyller inte kriterier 1. Självständighetspartiet är alltid dominerande men parti nummer två växlar mellan tre partier.

Belgien uppfyller inte kriterier 1. Belgien har inte alls något dominerande parti.

Således går Sverige och Nya Zeeland att jämföra eftersom de har samma typ av konfliktlinje.

Eftersom samma typ av partier dominerar i Sverige och Nya Zeeland och delvis i Norge och Tyskland så kan man konstatera att enligt min metod så kan det inte finnas stöd för organisatoriska effekter av typen partifragmentering för de undersökta staterna.

6.2 Spärrar

Spärrar kan som tidigare diskuterats delas in i naturliga och lagliga spärrar. Tabell 5.14 visar de lagliga spärrarna och tabell 5.15 de naturliga spärrarna.

Jag kan konstatera att de naturliga spärrarna spelat ut sin roll eftersom de lagliga spärrarna existerar och är större för Tyskland, Sverige och Nya Zeeland, däremot för Norge, Belgien och Island kan de naturliga spärrarna ha en påverkan eftersom de lagliga spärrarna endast är per valkrets nivå och inte nationellt, dock är de på samma nivå, dvs 4% - 5%.

Således går Tyskland, Nya Zeeland och Sverige att jämföra rakt av eftersom de har samma typ av spärrar och ungefär på samma nivå, 4% - 5%. Men övriga stater klassar jag ändå som delvis jämförbara. Dock går det också att se att vid en jämförelse av PR-stater sinsemellan tycks spärrarnas konstruktion ha en marginell effekt, undantaget Belgien.

Jämför man dock alla staterna rakt av så har MMPR-staterna klart lägre värde för Eff Ns, effektiva antalet partier än list-PR staterna, vilket kan bero på den högre spärren för MMPR-staterna, se tabell nedan.

Tabeller 6.2 nedan visar de lagliga spärrarna och Eff Ns, det effektiva antalet partier per stat.

Stat	Spärrar Lagliga	Eff Ns
Tyskland	5%	4.02
Nya Zeeland	5%	3.17
Belgien	5% valkrets nivå	8,32

Island	5% valkrets nivå för utjämningsmandat	4,43
Sverige	4% upphävs om 12% nås på valkrets nivå	4,64
Norge	4% valkrets nivå för utjämningsmandat	4,61

Tabell 6.2 visar Lagliga spärrar och Eff Ns effektivt antal partier i parlamentet per stat.

6.3 Platsfördelningsmetod

Platsfördelningsmetoder har teoretiskt redogjorts för i kap 3.1.2. De kan spela stor roll vid fördelning av mandaten. Se också tabell 6.3 nedan.

Tyskland, Nya Zeeland, Sverige och Norge använder St. Laguës metod. Sverige och Norge den modifierade, som innebär att första jämförelsetalet divideras med 1,2 istället för 1. Detta gör det svårare för småpartier att få mandat, men på grund av andra spärrar så torde detta i praktiken inte ha så stor effekt.

Däremot använder Belgien och Island d'Hondts metod, heltalsmetoden, vilken gynnar de större partierna. Eff Ns, det effektiva antalet partier i parlamentet borde visa på detta på ett mer påtagligt sätt än vad som är fallet, så andra parametrar spelar en större roll för dessa länder.

Stat	Platsfördelningsmetod	Eff Ns	LSq
Tyskland	St. Laguës	4,02	3,62
Nya Zeeland	St. Laguës	3,17	2,82
Belgien	D'Hondt	8,32	3,97
Island	D'Hondt	4,43	3,08
Sverige	Modifierade St. Laguës	4,64	1,67
Norge	Modifierade St. Laguës	4,61	3,00

Tabell 6.3 visar Platsfördelningsmetod, samt genomsnittsvärden för under mätperioden Eff Ns, effektiva antal partier i parlamentet och disproportionaliteten per stat.

6.4 Sammanfattning

Tabellen visar de stater som är fullt jämförbara enligt ovan jämförbara analyser. Om staten uppfyller kriteriet så är detta markerat med X i respektive cell. Enligt dessa analyser så är det endast två stater som är fullt jämförbara, Nya Zeeland och Sverige. Här har Nya Zeeland klart lägre Eff Nv, anta effektiva partier i parlamentet än Sverige. Differensen är 1,47. Vilket ger stöd för min tes.

Jag har dock fått sätta en delvis-markering med ett D för vissa stater/kriterier när de till viss del uppfyller kriteriet, men inte fullt ut.

Stat	Konfliktlinjer	Spärrar	Platsfördelning s-metod
Tyskland	D	X	X
Nya Zeeland	X	X	X
Belgien		D	
Island		D	
Sverige	X	X	X
Norge	D	D	X

Tabell 6.4 visar jämförbara stater per kriterier. Stater med 'X' i samma begreppskolumn är jämförbara, medan 'D' står för att de är delvis jämförbara.

Tabellen visar på svårigheter med att kunna isolera data så att endast själva valsystemet kan analyseras. De slutsatser som kan dras av analysen blir väldigt osäkra då det inte går att utesluta att någon av de andra faktorerna har en inverkan på formeringen av staternas partisystem.

Vid en direkt jämförelse mellan MMPR- och list-PR-stater så blir resultatet att MMPR-staterna har ett lägre antal effektiva partier än list PR-staterna, men resultatet är inte entydigt om man tittar på enskilda stater eller om man skulle gå in och titta på enskilda val.

Ett Exempel på detta är skillnaden mellan Island och Tyskland som endast är 0,41. Ett annat exempel är skillnaden mellan MMPR-staterna Tyskland och Nya Zeeland som är 0,85. Det är således större skillnad mellan de två MMPR-staterna Tyskland och Nya Zeeland än mellan MMPR-staten Tyskland och list-PR-staten Island.

7 Slutsatser

Slutsatserna som kan dras av uppsatsen är att tesen att MMPR-stater har ett lägre antal effektiva partier än stater med list-PR har ett visst stöd, men det är alldeles för osäkert för att kunna dra några säkra slutsatser då skillnaderna mellan de undersökta staterna varierar kraftigt. På grund av svårigheten att renodla staterna så att endast valsystemet blir den avgörande faktorn så är det svårt att se resultaten genom det institutionella perspektivet.

Samma sak gäller frågan om 'controlled comparison' och 'contamination', för även om de olika komponenterna i MMPR-systemen som undersöks i denna uppsats är tydligt sammankopplade så har det inte gått att bevisa att den pluralistiska delen i systemet skulle vara den avgörande faktorn.

Det finns tydliga nackdelar med undersökningen som kommer utav bristen på möjligheter att göra större och mer omfattande undersökningar. Det ideala tillvägagångssättet för att genomföra denna typ av undersökning är att ha ett betydligt större material med flera stater, dessutom behöver det kunna utföras simuleringar så att övriga parametrar förutom valsystemet i sig självt gallras bort så att systemen kan jämföras rakt av. Detta gäller främst för analysen av spärrar både lagliga och effektiva, samt analys av platsfördelningsmetodernas olika effekter.

Andra undersökningar som behöver genomföras är att djupt analysera den politiska situationen i respektive stat för att kunna dra bättre slutsatser om statens konfliktlinjer utöver valsystemen. Mitt sätt att mäta konfliktlinjer är relativt enkelt och ger endast en övergripande bild. En tydlig nackdel med metoden är att resultaten kan skilja sig kraftigt åt beroende på val av tidsperiod och därför kan metoden vara olämplig när det kommer till studier av långa tidsperioder.

Min slutsats är att MMPR-staten har ett färre antal effektiva partier än list PR stater, dock krävs mer forskning för att kunna mer detaljerat bringa klarhet i vilka komponenter som ligger till grund för detta fenomen.

8 Litteratur- och referenslista

Litteratur

Danielson, Lars (2007), "*Valsystem och representationseffekter – En jämförande studie av 25 länder*", Grundlagsutredningen rapport 1, SOU 2007:40, Edita Sverige AB Stockholm

Gallagher, Michael & Paul Mitchell (2005), "*The politics of electoral systems*", Lund university libraries.

Erlingsson, Gissur O, Anders Håkansson, Karl Magnus Johansson & Ingvar Mattsson (2005), "*Politiska partier*", Upplaga 1:2, Studentlitteratur AB Lund

Lijphart, Arend (2012), "*Patterns of democracy Government forms and performance in thirtysix countries*", Upplaga Second edition, Yale university press.

Internet

Bundestagswahlen

<https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen>

Hämtdatum 15 December 2019.

Elections

<https://electionresults.govt.nz/>

Hämtdatum 15 December 2019

Gallagher, Michael, 2019. Election indices dataset at

http://www.tcd.ie/Political_Science/people/michael_gallagher/EISystems/index.php

Hämtdatum 12 December 2019.

Gallagher, Michael," Proportionality, *Disproportionality and electoral systems*", Artikel 1991. (Elektroniskt). Lunds University Libraries, Hämtdatum 5 November 2019.

Herron, Erik S, Nemoto Kuniaki, Nishikawa Misa 2017, " *Reconciling Approaches in the Study of Mixed-Member Electoral Systems*", *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, <http://www.oxfordhandbook.com>. (Elektroniskt). Lunds University Libraries, Hämtdatum 1 December 2019.

IBZ

<https://wahlen2019.belgium.be/en/results-figures?el=CK&id=CKR00000>

Hämtdatum 15 December 2019

International Democrat Union

<https://www.idu.org/members/>

Hämtdatum 27 December 2019.

Legislation

<http://legislation.govt.nz/act/public/1993/0087/128.0/DLM310034.html>

191 Election of other members.

Hämtdatum 4 December 2019.

Nationalencyklopedin

www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång

Hämtdatum 27 December 2019.

New Zeaaland legislation.

<http://legislation.govt.nz/act/public/1993/0087/128.0/DLM310034.html>

191 Election of other members,

Hämtdatum 4 December 2019.

Progressive Alliance

<https://progressive-alliance.info/2810-2/>

Hämtdatum 27 December 2019.

Statistiska Centralbyrån

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valresultat/>

Hämtdatum 15 December 2019.

Shugart, Matthew S, Taagepera Rein, 2017, ” Electoral system effects on party systems”, *The Oxford Handbook of Electoral Systems*,

<http://www.oxfordhandbook.com>. (Elektroniskt). Lunds University Libraries,

Hämtdatum 4 December 2019.

Statistisk Sentralbyrå

<https://www.ssb.no/valg/statistikker/stortingsvalg/arkiv>

Hämtdatum 15 December 2019.

Valg

<https://valgresultat.no>

Hämtdatum 15 December 2019.

Vowles, Jack (2018), ”Electoral systems in Context : New Zealand”, *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, <http://www.oxfordhandbook.com>. (Elektroniskt).

Lunds University Libraries,

Hämtdatum 1 December 2019.

Zittel, Thomas (2018), "*Electoral systems in Context : Germany*", *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, <http://www.oxfordhandbook.com>. (Elektroniskt).
Lunds University Libraries,
Hämtdatum 30 November 2019.